

Toelichting op de

brief van Jacobus

J.E. van den Brink

J.E. van den Brink

Toelichting op de
brief van JACOBUS

WOORD VOORAF

Het is mij een vreugde om na de kanttekeningen bij de Openbaring, de Romeinen en de Hebreëën, nu ook de brief van Jacobus te mogen toelichten. De broeder des Heren behandelt vele problemen uit het praktische gemeentelven en bij de oplossing ervan gaat hij ervan uit dat God een goede God is, die volkomen staat buiten alles wat de bijbel duister en kwaad noemt. We worden bepaald bij de Heer, 'die het recht der armen, der verdrukten gelden doet.' Jacobus roept zijn medechristenen op om nauwkeurig te leven, niet ondoordacht te spreken, niet te jagen naar rijkdom en eer, en te bidden om hemelse wijsheid.

Hoewel er in deze brief slechts twee heenwijzingen zijn naar Jezus Christus en er niet gesproken wordt over zijn vleeswording, zijn lijden, sterven en opstanding, noch over de verzoening der zonden, valt dit kostelijke bijbelboek toch niet onder de oudtestamentische canon, maar heeft het terecht een plaats gekregen bij de nieuwtestamentische geschriften.

Van harte geloven wij ook in de volle evangelieprediking van Jacobus, wanneer deze schrijft over de dienst der genezing en duidelijk de weg wijst die zieke leden hebben te gaan. Ik aanvaard van ganser harte dat *Jacobus 5:14* in onze tijd nog relevant is en dit zal blijven voor ieder die gewend is zich te buigen voor het gezag van Gods Woord.

Ook ben ik blij met de heldere uiteenzetting die deze schrijver geeft over de vroege en de spade regen, die de gemeente tot haar volheid zullen brengen.

De aandachtige lezer komt onder beïnvloeding en onder beïnkoring van de hemelse wijsheid van Jacobus. Zijn zendbrief is waard om hem persoonlijk te bestuderen, maar ook om op bidstond en op bijbelstudie gezamenlijk te bespreken, want hij bestrijkt vele facetten van het christelijke leven en belicht ze met de zienswijze die van boven is.

In de bijbelbesprekingen van onze eigen gemeente heb ik de zegen ervan ervaren en ik hoop en bid dat deze toelichting bij het lezen nog velen mag opbouwen en versterken in hun geloof.

De schrijver

Gorinchem, februari 1974

INLEIDING

De schrijver van deze brief noemt zich Jacobus (een Latijnse vorm van Jakob, in het Grieks Jakobos), een naam die onder de joden zeer gebruikelijk was. In het Nieuwe Testament vinden wij er al vijf, namelijk ten eerste de apostel Jacobus, de broeder van Johannes, de zoon van Zebedéüs (*Marcus 1:19*); ten tweede de apostel Jacobus, de zoon van Alfeüs (*Marcus 3:18*); ten derde Jacobus, de halfbroeder des Heren (*Marcus 6:3*); ten vierde Jacobus de jongere, de zoon van een zekere Maria (*Marcus 15:40*) en ten vijfde Jacobus, de vader van de apostel Judas (*Lucas 6:16*).

Het ligt wel voor de hand dat wij een van deze vijf personen voor de auteur van de algemene zendbrief kunnen houden. Welke Jacobus is het nu? In ieder geval niet één van de twee apostelen, respectievelijk de zoon van Zebedéüs, of de zoon van Alfeüs, want noch in de aanhef noch in de brief zelf noemt de schrijver zich apostel; Paulus en Petrus doen dit in hun brieven wel, terwijl ook Johannes zijn eerste brief met een inleiding begint die aan toont dat hij apostel was, omdat hij aan de voorwaarden van het apostelschap voldeed. Daar komt nog bij dat Jacobus, de zoon van Zebedéüs ook nog door een andere oorzaak niet de schrijver van de brief kan zijn: hij stierf in het jaar 44 als martelaar (*Handelingen 12:2*).

Blijven nog als mogelijke auteurs over: Jacobus, de broeder des Heren, Jacobus de jongere en ten slotte Jacobus, de vader van Judas.

Van deze drie laatste niet-apostelen, is alleen Jacobus, de broeder van Jezus, een man van gezag. Deze was zo bekend, dat hij zich als schrijver niet verder behoefde te introduceren en te identificeren. In het begin van het optreden van Jezus lezen wij dat zijn halfbroeders, dus ook Jacobus, niet in Hem geloofden (*Johannes 7:5*). In *1 Corinthiërs 15:7* deelt Paulus mee, dat de Heer na zijn opstanding aan Jacobus verscheen. Ongetwijfeld heeft dit onderhoud een geweldige omkeer in het leven van deze natuurlijke broeder van Jezus bewerkt. Toen de apostelen in Jeruzalem op de uitstorting van de Heilige Geest wachtten, bevond Maria

zich met haar zonen ook onder de honderdtwintig aanwezigen.

Eusebius, de vader der kerkgeschiedenis, die in het jaar 313 bisschop van Caesarea werd, vermeldt dat deze Jacobus aan wie de ouden wegens zijn bijzondere jeugd de bijnaam van 'de rechtvaardige' gaven, (dit blijkt ook wel uit zijn brief, het eerst tot bisschop of opziener van Jeruzalem gekozen werd. Hij deelt ons ook mee dat deze Jacobus van de tinnen des tempels geworpen werd en zo als martelaar stierf.

Toen Petrus op wonderbaarlijke wijze uit zijn gevangenis bevrijd werd, beval hij dat het bericht van zijn ontsnapping allereerst aan Jacobus gemeld moest worden (*Handelingen 12:17*). Uit *Handelingen 15:13*, *21:18*, *Galaten 1:19* en *2:12* blijkt duidelijk dat deze broeder des Heren een man van zeer grote invloed was in de gemeente te Jeruzalem en ook daarbuiten.

Jacobus was de zoon van een eenvoudige timmerman uit Nazareth, dus geen wetgeleerde of leider van het volk. Hij zag waarschijnlijk nog steeds met eerbied op tegen de Farizeeën en schriftgeleerden die ook christenen geworden waren en die nog steeds 'ijveraars voor de wet' bleven (*Handelingen 21:20*). Geheel anders was Paulus, die zelf in die geleerde kringen geleefd had en deze leidlieden door en door kende en hen daarom ook anders beoordeelde.

De volgelingen van Jacobus hielden de Joodse zuurdesem niet alleen voor zichzelf vast, maar wilden het judaïsme ook bij de christenen uit de heidenen invoeren en de Joodse voorschriften, gewoonten en gebruiken verplichtend stellen. Sommigen van hen leerden zelfs: 'Indien gij u (als heidenen) niet besnijden laat naar het gebruik van Mozes, kunt gij niet behouden worden' (*Handelingen 15:1*). Vandaar dat Paulus tegen hen waarschuwde (*Galaten 2:11-21*).

Jacobus was een edel en trouw christen, maar miste waarschijnlijk het scherpe inzicht dat Paulus met zijn speciale roeping voor de heidenen, ontvangen had. Uit hetgeen hij op het convent te Jeruzalem sprak, blijkt evenwel dat hij allerminst fanatiek was. Hij trachtte daar een bemiddelende rol te spelen (*Handelingen 15*).

Het heeft altijd de aandacht getrokken dat in de brief van Jacobus slechts tweemaal de naam van Jezus Christus genoemd wordt, terwijl verschillende gedeelten van zijn brief aan de woor-

den des Heren, met name die uit de bergrede, herinneren. Tegenover de zonde van het jodendom, dat zich slechts met een uiterlijk onderhouden van de wet bezighield en dat naar Jezus' eigen woorden het voornaamste der wet verwaarloosde - namelijk het oordeel, de barmhartigheid en de trouw - stelt Jacobus de beginselen van de leer van Jezus Christus, die een andere manier van leven meebrengt.

Jacobus is met Jezus opgegroeid in het gezin van Jozef en Maria, dat behalve Jezus nog vier zoons en enkele dochters telde. Hij heeft daar de Rechtvaardige in woord en wandel kunnen beluisteren en observeren. De grondslagen van Jezus' leer zullen ongetwijfeld diepe indruk op hem gemaakt hebben. Als jongere broer zal hij zeker dikwijls Jezus hebben horen spreken, als deze Zich tot de schare richtte.

*'Onderwerpt u dus aan God, maar biedt weerstand aan de duivel,
en hij zal van u vlieden. Nadert tot God, en Hij zal tot u naderen.'*
(Jacobus 4:7,8)

HOOFDSTUK 1

1. *Jacobus, een dienstknecht van God en van de Here Jezus Christus, groet de twaalf stammen in de verstrooiing.*

Wanneer we er dus van uitgaan dat deze Jacobus een broeder van de Heer is geweest, laat hij zich daar zeker niet op voorstaan, want hij noemt zich 'een dienstknecht van God en van de Here Jezus Christus'. Hij stelt er een eer in, dat hij een slaaf van God is en dat hij zich onderworpen heeft aan Jezus, die hij als de Heer en als de Gezalfde (Christus) erkent.

De geadresseerden zijn de twaalf stammen in de verstrooiing. Hier kunnen niet de natuurlijke en nationale stammen van Israël mee bedoeld zijn. Jacobus had geen gezag over hen en alle stammen waren toen trouwens nog niet verstrooid. Hij richt zich niet tot zijn volksgenoten die Jezus niet hadden aangenomen, zoals hij dit zelf wel had gedaan, maar hij schrijft aan de twaalf stammen in de verstrooiing of diaspora; wij zouden zeggen aan uitlandse joden en jodengenoten die christen geworden waren. Tot dezen behoorden natuurlijk ook de christenen die Jeruzalem ontvlucht waren vanwege de vervolgingen. Hij schrijft niet aan ongelovigen, maar aan broeders, een woord dat zeventien maal in zijn brief voorkomt. Hij heeft het over 'onze vader Abraham' (2:21) en verwijst naar personen als Job en Elia, die bij hen goed bekend waren (5:11,17). Hij richt zich tot christenen, want hij schrijft over 'uw geloof in onze Here der heerlijkheid, Jezus Christus' (2:1). Wij denken in dit verband aan het feit dat ook Paulus een speciale brief schreef aan de Hebreeën die gelovig geworden waren, om hen te onderrichten.

Het woordje 'groet' betekent letterlijk 'zaligheid' (Statenvertaling). In vers 2 wordt het door 'vreugde' weergegeven. Het is een oudere vorm van groeten, waarmee men iemand gezondheid toewenste, overeenkomende met onze groet: veel heil en zegen.

2-3. Houdt het voor enkel vreugde, mijn broeders, wanneer gij in

velerlei verzoeken valt, want gij weet, dat de beproefdheid van uw geloof volharding uitwerkt.

Jacobus weet dat de verstrooide en dikwijls zwervende christenen, die in de diaspora der joden ook tussen eigen volksgenoten geïsoleerd leefden, het vaak moeilijk hadden. Hij valt dan ook met de deur in huis en begint ogenblikkelijk hun een hart onder de riem te steken met de paradoxale uitspraak dat zij hun verzoeken als louter vreugde moesten begroeten. Op alle mogelijke manieren zal de boze immers hun geloof trachten te ondermijnen om hen afvallig te maken.

Het woord voor 'verzoeking' kan ook weergegeven worden door: proef, beproeving, loutering, aanval of examen. De allerhande 'verzoeken' kunnen dus verleidingen, moeilijkheden, moeilijke situaties of lichamelijke kwalen zijn. Paulus bijvoorbeeld noemde zijn ziekte een 'verzoeking' voor de Galaten. Zij hadden hem als apostel aanvaard, hoewel hij ziek was. Dit zouden de joden nooit gedaan hebben, want dezen beschouwden ziekte als een straf van God voor begane extra zonden (*Galaten 4:13, 14*).

De broeders moeten zich niet door verzoeken laten veront-rusten, maar hun inwendige mens moet zich te meer op Jezus richten, die ook in alles op de proef gesteld was (*Hebreeën 4:15*). Zij moeten zich door de temptaties niet laten intimideren of beangstigen, niet mismoechtig worden of door matheid van ziel verslappen. Zij zullen er in de allereerste plaats rekening mee moeten houden dat de Heer deze moeilijkheden toelaat, opdat de echtheid van hun geloof zal blijken. Op deze wijze wordt bovendien hun geloof versterkt, zodat zij juist door de verdrukkingen heen standvastig en onbeweeglijk worden.

Ook Petrus schrijft dat wij ons verheugen moeten, ook al worden wij een tijd lang door allerlei verzoeken gekweld en bedroefd. Deze apostel deelt tevens mee, waarin wij ons dan verblijden zullen: in de eerste plaats in onze wedergeboorte of vernieuwing van denken en in de tweede plaats in de levende hoop op de heerlijke erfenis die voor ons gereed ligt: 'Verheugt u daarin, ook al wordt gij thans, indien het moet zijn, voor korte tijd door allerlei verzoeken bedroefd, opdat de echtheid van uw geloof, kostbaarder dan vergankelijk goud, dat door vuur beproefd

wordt, tot lof en heerlijkheid en eer blijke te zijn bij de openbaring van Jezus Christus' in ons (*1 Petrus 1:37*). Ook de Heer stelt het beproefde geloof als iets begeerlijks voor, wanneer Hij tot de gemeente van Laodicéa zegt: 'Ik raad u aan van Mij te kopen goud, dat in het vuur gelouterd is, opdat gij rijk moogt worden' (*Openbaring 3:18*).

4. Maar die volharding moet volkomen doorwerken, zodat gij volkomen en onberispelijk zijt en in niets te kort schiet.

Uit deze woorden van Jacobus blijkt dat hij niet uitging van de mening, dat een christen gedoemd is zondaar te blijven tot zijn dood. Het evangelie is immers een kracht van God tot behoud voor een ieder die gelooft. Wanneer de mens het zuivere woord in zich opneemt, zal dit niet ledig tot God weerkeren, maar het zal doen wat Hem behaagt en datgene volbrengen, waartoe het uitgezonden wordt. Paulus omschrijft dit proces in *2 Timotheüs 3:16* als volgt: 'Elk van God ingegeven schriftwoord is ook nuttig om te onderrichten, te weerleggen, te verbeteren en op te voeden in de gerechtigheid, opdat de mens Gods volkomen zij, tot alle goed werk volkomen toegerust'. De ware christen moet dus goed functioneren, zowel in de zichtbare als in de onzienlijke wereld.

In de woorden 'volkomen doorwerken' ligt de gedachte aan een rijpingsproces, een volwassen worden. De vertaling Brouwer heeft: 'En de standvastigheid, zij drage rijpe vrucht, zodat gij rijp moogt zijn en uit één stuk'. In hoofdstuk 5:7 schrijft Jacobus over de landman die op de kostelijke vrucht des lands wacht. Wij schreven reeds dat verschillende uitspraken van de broeder des Heren ons aan de bergrede herinneren. We denken aan de woorden van onze Heer in *Mattheüs 5:48*: 'Gij dan zult volmaakt zijn, gelijk uw hemelse Vader volmaakt is'.

Het is niet voldoende om slechts een korte tijd standvastig te zijn, maar wij moeten positief blijven in het vertrouwen op de Heer en in het vasthouden aan zijn beloften, willen wij in dit leven de volkomenheid bereiken. Paulus schreef in *Filippenzen 3:12* dat hij nog niet volmaakt was, maar dat hij ernaar jaagde dit te worden. Voor hem was de volkomenheid, de mannelijke rijpheid, geen hersenschim, maar een realiteit waarop hij hoopte en waarnaar hij zich uitstrekte.